

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Formanden skriver	side 2
Årsmødet 2013	side 3
Haurballegård	side 7
Tybjerggård	side 10
Nyt fra kredsene	side 13
Hovborg Kro	side 16

Tidsskrift for
Dansk Slægtsgårdsforening

Juni-juli 2013

Nr. 424 - 69. årgang

Lene og Christian Torp-Petersen er 14. generation på Hauerballegård ved Viuf

SLÆGTSGÅRDEN

LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

Stiftet 5. juli 1941

www.slaegtsgaardsforeningen.dk

Forretningsfører:

Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv, tlf. 59 27 59 77.
E-mail: imhan@post.tele.dk

Ejendomsrådgiver:

Chefkonsulent
Michael Munthe Fog
Landboforeningen Gefion
Fulbyvej 15, 4180 Sorø
tlf.: 57 86 53 00
mmf@gefion.nu

Chefrådgiver Skat
Poul Hjorth
LandboMidtØst
Asmildklostervej 11, 8800 Viborg
Tlf. 87 28 22 00 / mobil 29 99 57 24

Hovedbestyrelsen:

Formand:

Peder Mouritsen
»Sædding Storgård«
Kvongvej 40, Sædding,
6830 Nr. Nebel - tlf. 75 28 73 21
p.mouritsen@sikmail.dk

Næstformand:

Karen Jacobsen
Melbyvej 3, 5610 Assens
tlf. 64 71 23 60
kj@osterbygaard.dk
(Formand: Fynskreds)

Jens Brogaard Jensen

»Maglehøjgård«, Hammerbakke 3
4050 Skibby, tlf. 47 52 99 18
jbj@gefion.nu
(Formand: Nordsjællandskreds)

Mogens Frigaard,

»Frigård«, Yppernemøllevej 10,
Nyker, 3700 Rønne, tlf. 56 96 30 02
mogens.frigaard@dlgttele.dk
(Formand: Bornholmkreds)

Karen Andersen,

»Baungård«, Vollerupvej 70, 4400 Kalundborg
tlf. 59 50 20 13
ok@dlgpost.dk
(Formand: Vestsjællandskreds)

Knud Pedersen

Kildemosegård
Egeskovvej 18, 4700 Næstved
tlf. 55 44 51 17
kgkildemosegaard@privat.dk
(Formand: Sjælland Syd.)

Mogens Høge Hansen

»Hjørnegård«, Lundbyvej 25, Ønslev,
4863 Eskilstrup - tlf. 54 45 46 25
(Formand: Lolland/Falster kreds)

Jens M. Knudsen

Kalmargårdparken 1,
Marstrup
6100 Haderslev
tlf.: 74 57 51 65
jens@kalmargaard.dk
(Formand: Haderslevkreds)

Chr. A. Krogh

Majbølvej 17,
6470 Sydals.
tlf. 74 41 53 12
(Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Jens Ulrik Tarpgaard

»Tarpgård«, Tarpvej 13,
Vedersø
6990 Ulfborg,
tlf.: 21 42 13 83
tarpgaard@ofir.dk
(Formand: Ringkøbingkreds)

Steffen Buch Juul

Jærgergården
Høllundvej 6,
Høllund,
7100 Vejle.
Tlf: 75 86 54 93.
svend-juul@hotmail.com
(Formand: Vejlekreds)

Anne Lis Ladefoged

»Ingvorstrup Hovedgård«
Ingvorstrupvej 7, Revn,
8500 Grenå,
tlf: 86 30 17 77
(Formand: Århuskreds
og Arkivudvalget)

Gunhild Olesen Møller,

»Bronzehave«, Strædet 38,
7990 Øster Assels.
Mobil 23 32 92 10.
(Formand: Midtjysk kreds)

Niels Holger Fisker,

"Mosegården"
Nøragervej 3,
Gelstrup
9240 Nibe.
Tlf.: 98 35 13 39
(Formand: Himmerlandskreds)

Niels Ole Volhøj

"Volhøj"
Bettevej 38,
V. Tversted,
9881 Bindslev
tlf. 40 89 74 92
enovolhoj@mail.dk
(Formand: Vendsysselkreds)

Formanden skriver:

Årsmødet i Esbjerg forløb godt, og på selve generalforsamlingen fik vi en interessant drøftelse af foreningens fremtid. Man kan mene meget om hovedbestyrelsens planer om at lukke Dansk Slægtsgårdsforening efter 75 års jubilæet i 2016. Jeg var hverken glad eller stolt over, at skulle åbne for debatten om foreningens fremtid, men vi skal også se realistisk på situationen. Alting har en tid, og os med rødder i den danske bondekultur ved det alt for godt.

Kik ud ad vinduet.

Hvem andre end os der bor på landet har været med til at lukke så meget? Tænk på mejerier, frysehuse og brugser. For en generation siden havde hver landsby en smed, han er også væk, for i maskinhuset på enhver gård er et værksted, som gør landsbysmeden overflødig. Og er der noget i vejen med en maskine, så skal der nu en specialist til.

Landbrugets seniorklubber gør et godt arbejde for deres medlemmer, og mange medlemmer af Slægtsgårdsforeningen er også medlemmer af en Seniorklub.

Jeg tror på, at den tidligere kredsformand på Bornholm, Poul Anker Hansen, ser klart, at et samarbejde mellem seniorklubberne og Slægtsgårdsforeningen kun vil trække pinen ud.

Nu er drøftelsen om foreningens fremtid blevet åbnet. Vi skal sikre Jens og Anna Jensens fond og Dansk Slægtsgårdsarkiv, men foreningen eksisterer og dens arbejde vil fortsætte.

Peder Mouritsen.

Årsmødet 2014 afholdes på Tylstrup kro i Vendsyssel i dagene 31. maj og 1. juni.

Adresseændringer

bedes meddelt foreningens sekretær:
Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv
Tlf. 59 27 59 77

Slægtsgårdsarkivet:

Landbrugsmuseet,
Gl. Estrup, Randersvej 4,
8963 Auning,
tlf. 86 48 48 16, fax 86 48 41 82
E-mail:
arkiv@slaegtsgaardsforeningen.dk
Åbningstid: onsdag kl. 11-15.

*Der er gratis adgang til arkivet,
når man til billetsalget i porten oplyser,
at man kun skal på arkivet.*

Arkivarer:

Else Skovbo Jensen,
Kløvervej 5,
8850 Bjerringbro. Tlf.: 86 68 40 47.

Inge Nissen
Tåsingegade 22 st. tv.,
8200 Århus N.
Tlf: 86 10 43 31 / 23 74 10 37.

Redaktion:

Ole G. Nielsen
Bøgeparken 25 B
4241 Vemmelev
Tlf. 24 93 34 12
OleGN@mail.tele.dk

*Nr. 425 udkommer omkring
den 20. august 2013.*

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: Jannerup AIS
Ndr. Ringgade 74
4200 Slagelse
Tlf. 58 52 52 22
jannerup@jannerup.dk

Årsmødet 2013

Foreningens årsmøde i Esbjerg var en succes. Generalforsamlingen havde et godt forløb med en fordomsfri drøftelse af foreningens fremtid, og udflugterne i forbindelse med årsmødet var interessante.

Fredagen

Vi begyndte på Nørholm gods, hvor godsejer Karl Kristian Nielsen tog imod og fortalte. Derefter blev vi delt i to hold. Det ene gik med fruene ind i hovedbygningen og det andet med godsejeren rundt om hovedbygningen og så haven, hvorefter holdene byttede. Det var en stor oplevelse at se Nørholms gamle hovedbygning, hvor der rundt omkring var udstoppede bjørne, som godsejeren selv har nedlagt. Turen fortsatte til Oksbøllejren, hvor major Niels Kirkegaard guide os rundt i lejren. Derefter var der kaffebord i soldaterhjemmet, og soldaterhjemmet fortjener al respekt for deres arrangement. Efter kaffen fortalte Niels Kirkegaard om terrænet og skydeområdet, og så fortsatte vi ud gennem det militære område, og os der var i bussen fik en meget righoldig orientering. Vi holdt pause ved Blåvands Huk fyr, så man kunne opleve Vesterhavet og turen fortsatte til den tyske stilling Tirpitz. Dermed var dagen program udtømt, og vi drog til vores hotel.

Lørdagen

Lørdagen bød først på en interessant tur rundt i Esbjerg by og havn. I to busser blev vi vejledt af lokale guider. Esbjerg var en havneby for eksport af landbrugsvarer til England og en fiskerihavn. Nu er det en havn for olieindustrien i Nordsøen og for vindmølleproducenterne. Det var en meget interessant tur, hvor vi blev klar over, at vor børnelærdom om Esbjerg, der lugtede af fisk, er en saga blot. Det er storindustri i Danmarks femte største by. Efter at have taget afsked med de to stedkendte, kørte vi til Hjerting kirke, hvor vi kunne nyde den medbragte frokost i konfirmandstuen, og derefter samledes vi i kirken, hvor et tidligere menighedsrådsmedlem fortalte om kirken og menighedsrådets overvejelser, da den skulle opføres. Udflugten sluttede ved skulpturen "Mennesket ved havet". De fire høje betonskikkelser kan ses viden om, og så ved man da, hvor man er. Tilbage på hotellet var der blevet tid til eftermiddagskaffen.

Generalforsamlingen

Landsformand Peder Mouritsen indledte med at byde velkommen til årsmødet, og sagde: Nu er vi samlet til årsmøde igen, og jeg har set frem til disse dage og vise Jer denne del af landet. Ribekredsen er lukket, men jeg syntes, at vi godt kunne indbyde til årsmøde her i min hjemegn, og derfor er vi her i Esbjerg. Jeg vil ikke påstå, at jeg er stolt over at være vestjyde, jeg vil nærmere sige, at jeg er taknemmelig! Vi måtte skifte hotel, da Hjerting Badehotel ikke kunne opfylde den kontrakt, der var skrevet for to år siden. Det forskud, som vi måtte erlægge, har vi fået tilbage, og nu kan vi glæde os over dette hotel. Det ligger ikke så smukt som det andet, men her er vi velkommen. Vi har i formiddag haft et anderledes program end vi har tradition for, men vi har oplevet Esbjerg og Esbjerg havn,

Fra besøget på Nørholm. Godsejer Karl Kristian Nielsen og landsformanden.

og blevet klog på, hvad der foregår i den gamle fiskerihavn – hjemsted for olieæventyret i Vesterhavet.

Efter velkomsten valgtes Niels Kirkegaard til dirigent, og han konstaterede at generalforsamlingen var beslutningsdygtig.

Beretningen

I sin beretning sagde formanden bl. a.: I 2012 havde vi et godt årsmøde på Lolland, hvor den lokale kreds havde tilrettelagt to interessante dage, og hotellet i Maribo var en god ramme for vores arrangement.

Selve generalforsamlingen forløb problemfrit, og det var interessant at kredsbestyrelsen havde fået folketingsmedlem, tidligere fødevareminister Henrik Høegh til at holde festtalen. Det var en festlig tale, hvor Henrik Høegh udtrykte sin glæde over den egn, hvor han bor og som tilmed vælger ham.

Vi så et par meget flotte landbrug og Reventlowmuseet på Pederstrup.

Tak til Mogens Huges Hansen og bestyrelsen for et godt arrangement.

Om foreningens arbejde kan jeg sige, at hovedbestyrelsen har holder et kort møde efter generalforsamlingen, hvor vi gennemførte konstitueringen og et stort hovedbestyrelsesmøde i marts, hvor vi havde tid til at drøfte regnskabet og foreningens situation på godt og ondt. Det onde er medlemstallets jævne fald, det gode er at der er rigtig god gang i kredsene.

Forretningsudvalget har været samlet en gang midt på sommeren. Vi samledes på Hjerting Badehotel, og der gik det op for os, at de hellere ville have bryllupsfest end os. Det var planen, at vi derefter skulle samles hjemme hos Bente og mig. Det gjorde vi, og efter middagen drøftede vi så årsmødet.

Skal jeg se lidt overordnet på det, så kører mange ting jo af sig selv, da medarbejderne – forretningsfører, arkivarerne og redaktør – er velkendte med opgaverne.

Rejseudvalget har siden 1996 gennemført en årlig rejse, men efter fiaskoen i 2011, hvor udvalget ikke kunne tilbyde et program, der havde medlemmernes interesse, er det gået i koma, men al ting har en tid, og nu arbejder udvalget med en tur til Bornholm med titlen "Smag og oplev Bornholm", det bliver til 2014.

Dansk Slægtsgårdsforening er engagement i Jens og Anna Jensens Fond, idet foreningen udpeger to af bestyrelsens 3 medlemmer, og de uddeler legater til uddannelse i udlandet. I 2012 blev der uddelt 7 rejselegat, hver på 7.000 kr.

Lokalt er der nu 14 kredse. Vi hørte på hovedbestyrelsesmødet, at der var god aktivitet rundt omkring, og det ses også i bladet, hvor der både indbydes og berettes om, hvad der sker rundt omkring.

Landbrugspolitik

Sidste år talte jeg om bræmmer og vandplaner. Det vil jeg ikke i år, men det er stadig noget uafklaret rod. Til gengæld vil jeg med glæde se tilbage på debatten sidste år, for tidligere fødevareminister Henrik Høegh, der lavede vandmiljøplanen, var generalforsamlingens dirigent, og han havde meget interessant at fortælle om planens tilblivelse.

Landet har takket være medierne og hele følelsesregisteret været præget af den såkaldte hestekødsskandale.

Et gammelt mundheld siger, at "man skal kende konen, hvis pølser man æder". Det har aldrig været mere aktuelt. Vi landmænd producerer gode og sunde dyr til konsum, men når man i følgeindustrien blander kød sammen uden at skrive det i indholdsdeklarationen, så er det en skandale, for vi skal alle sammen kunne stole på landbrugsproduktens hæderlighed. For os landmænd er det ikke tilfredsstillende, at næste led i fødevarernes vej til forbrugeren fusker med indholdet. Der er ingen skandale i at spise hestekød, men det er en skandale, at det ikke oplyses, hvad der er puttet i pakken eller pølsen. Forbrugere skal kunne stole på deres fødevarer.

På hovedbestyrelsesmødet sagde jeg, at vi skal fraråde de unge at etablere sig på de vilkår, som bankerne giver dem. Bankerne forlanger at begge ægtefæller skriver under, og er de ikke gift, skal de også hæfte begge to. Hvis en bank ser, at de taber penge på en ejendom, så vil de have en ny mand ind. Det er virkeligheden for os.

Banken er ikke vores ven.

Banken er ikke en samarbejdspartner.

Banken er en barsk forretning, og den er ganske ufølsomt i stand til hvad som helst, for at sikre sin egen overlevelse.

Nu er der kommet noget interessant frem i de forhandlinger som regeringen førte med Venstre, konservative og Liberal Alliance om vækstplan, nemlig skattefrihed ved familiehandler. Nu er fritagelsen af arveafgiften lagt på hylden til senere forlig, men principielt er det en god politik. 15 % lyder af meget, men skatten spares kun på friværdien. Og derfor er spørgsmålet så, hvor meget det betyder for landbruget, der har haft store investeringer, for at få skabt en produktion, der følger med tidens krav til miljø og dyreetik.

Men som ejer af en slægtsgård, hvor næste generation snart vil være klar til at følge efter, er det da en behagelig tanke, at der vil komme en lovgivning, der vil dæmpe skatten, selvom jeg også ved, at til enhver skattenedsættelse også hører en skatteforhøjelse.

Sidste år nævnte jeg, at Slægtsgårdsforeningen nærmer sig nu sit 75 års jubilæum, og vi har planlagt, at det afholdes i Odense, hvor foreningen blev stiftet i 1941.

Vi har i hovedbestyrelsen drøftet foreningens situation. Vi går hvert år tilbage i medlemstal. Der vil komme en smertegrænse, og derfor har vi drøftet, om det vil være realistisk at lukke foreningen med udgangen af det år, hvor vi har fejret 75 året, altså med udgangen af 2016.

Alting har en tid, og intet varer evigt.

I vedtægternes § 11 står: "Foreningen kan ophæves, dersom dette vedtages på to ordinære årsmøder eller flertallet af medlemmerne skriftligt kræver det. En eventuel formue skal anvendes til at sikre, at Slægtsgårdsarkivets arkivalier opbevares betryggende for eftertiden."

Vi skal ikke beslutte noget i år, men vi kan lige så godt kikke fremad, og skal foreningen ophæves i 2016, bliver det et punkt på generalforsamlingen i både 2015 og 2016.

Vi skal finde ud af, hvem der vil og kan overtage Slægtsgårdsforeningen engagement i Jens og Anna Jensens Fond, hvor vi udpeger to af de tre bestyrelsesmedlemmer.

Vi skal sikre slægtsgårdsarkivet, og vi besluttede på sidste hovedbestyrelsesmøde, at jeg skal tage en snak med museumsdirektøren på Dansk Landbrugsmuseum, hvor arkivet i forvejen har til huse.

Jeg er ikke stolt over, at være den formand, som nok kommer til at lukke og slukke, men det er ærligt at erkende situationen.

Med disse betragtninger vil jeg afslutte min beretning med tak til alle som i årets løb – på en eller anden måde - har ydet en indsats for Slægtsgårdsforeningen.

Fra slægtsgårdsarkivet

I formanden for Slægtsgårdsarkivet Anne Lis Ladefogeds fravær aflagde Niels Holger Fisker arkivets beretning, og kunne fortælle, at der stadig er stor interesse for arkivets indhold blandt slægtsforskere over hele verden. Og der har været flere besøgsgrupper og selvom den meste kontakt med brugerne er via mails, så kommer der også personer på arkivet med deres spørgsmål.

Debatten

Formandens overvejelser om foreningens fremtid udløste nogle kommentarer. Et medlem mente, at det ville være vanskeligt at arbejde for foreningen og tegne nye medlemmer, når den skal nedlægges om tre år. Et andet medlem mente, at Slægtsgårdsforeningen kunne gå sammen med Landbrugets seniorklubber. Og et tredje mente, at et samarbejde med seniorklubberne kun ville trække pinen ud.

Formanden afsluttede denne del med at sige, at nu er drøftelserne om fremtiden for foreningen åbnet.

Derefter blev beretningerne taget til efterretning.

Regnskabet blev fremlagt. Det viste et overskud, og blev efterfølgende godkendt.

Så var der genvalg af landsformand Peder Mouritsen, samt genvalg af revisorerne Michael Munthe Fog og Vagn Juel Jørgensen.

Det besluttedes at afholde årsmødet 31. maj og 1. juni 2014 på Tylstrup Kro, med Vendsysselkredsen som indbyder.

Chr. A. Krogh fra Det sydlige Sønderjylland indbyder til årsmødet i 2015, og det bliver afholdt på Sandberg Slot.

Under eventuelt var der ikke noget, og så kunne formanden afslutte generalforsamlingen med en stor tak til Niels Kirkegaard, der så sikkert havde styret os gennem generalforsamlingen.

Aftenfesten

Festaftenen indledtes med en middag, som kunne glæde enhver livsnyder. Den elskværdige unge mand, der serverede ved det bord, hvor undertegnede var anbragt, fortalte, at forretten bestod af urtefarseret Vesterhavsfilet med dilldressing, røget helleflynder med peberrodscreme og indbagt hummersuppe med sprød buttede, hjemmebagt brød og smør. Hovedretten var helstegt kalvetyksteg med årstidens grøntsager, pommes Galettes og portvinsauce. Desserten omfattede chokoladecake med chokolademousse, vaniljecreme med sprød karamel og bærsorbet. Det skal bemærkes til hotellets forsvar, at selvom det er et fornemt sted, så kom hovedretten to gange!

– o –

Niels Kirkegaard. Majoren, der viste rundt i Oksbøl, og som senere på dagen var årsmødets dirigent og ved aftenfesten holdt en hyldestale til foreningen.

Tale ved aftenfest i Dansk Slægtsgårdsforening

Der er tradition for en festtale, og i år havde formanden opfordret Niels Kirkegaard, der foruden sit arbejde som international sekretær og major også er medejer af sit hjem, Kirkegaard på Djursland, hvor slægten har siddet i over 400 år. Niels Kirkegaard havde givet sin tale overskriften:

Landbruget som kulturbærer

”Lær af fortiden – lev i nutiden – virk for fremtiden”. Sådan hedder det i undertitlen på Slægtsgården, vores velskrevne foreningsblad.

Det er et motto med dybde, og selvfølgelig hænger det sammen med landbruget og slægtsgårdene. Men ordene gælder også universelt og har budskab til alle. Når vi har det som motto, fortæller det også noget om os: Vi er historisk interesserede – det ligger alene i, at vi hæger om slægtsgården som fænomen.

Tradition

Vi arbejder for at videreføre vores traditioner omkring slægtsgården, der er gået i arv gennem flere generationer og under tiden kan føres langt tilbage.

Jeg vil gå så langt at sige: Vi er den danske kulturarv. For alt imens samfundet udvikler sig – dynamisk og i stadig hastigere tempo, påvirket af globalisering, elektroniske medier og så videre – står vi som repræsentanter for noget ærkedansk.

Denne arv løfter Dansk Slægtsgårdsforening. Det gør også vore herregårde, hvor Nørholm Gods er et fremmeligt eksempel. Tak til Martha og Karl Kristian Nielsen for deres gæstfrihed i går, tak for deres indsats for at bevare Nørholm Gods.

Men arven løftes naturligvis også af museumsverdenen, hvoraf de landbohistoriske vægter tungt. De kendte er Frilandsmuseet, Den Fynske Landsby og Hjerl Hede. Jeg kunne fortsætte med vore herregårdsmuseer.

Fælles for alle er, at de knytter sig til landbruget.

Landbruget er kulturbærende i alle lande. I alle lande i Europa spiller landbruget en meget stor rolle kulturelt. Det bidrager til at forme nationens identitet. Det udgør en væsentlig del af befolkningens selvopfattelse. De fleste har trods alt rødder i landbruget, hvis man går et par generationer tilbage.

Landbruget er et primært erhverv, det vil sige råstoffrembringende – i dette tilfælde fødevarer. Også derfor opfattes det som eksistentielt vigtigt.

Hertil kommer selvfølgelig landbrugserhvervets økonomiske rolle, som er vidt forskellig fra land til land. Men landbruget er altid en vigtig bidragsyder til samfundsekonomien – i Danmark også til valutaindtjeningen.

Derfor prioriteres landbruget højt i alle lande, og derfor er det så svært at reducere eller helt afvikle EU's landbrugsstøtte, som kom til verden med Fællesmarkedet i 1957, da Europa igen skulle være selvforsynende med fødevarer efter 2. Verdenskrig.

I dag har vi overskud af fødevarer. Tidligere landbrugsminister og medlem af Europa-Parlamentet, Niels Anker Kofoed, sagde det sådan: ”EU's landbrugsordninger har været en tordnende succes”.

Nu har vi overskud af fødevarer, heldigvis, og landbrugsstøtten er afkoblet og i dag mere tilpasset markedskräfte.

I den ideelle verden afskaffede vi landbrugsstøtten totalt. Det i sig selv ville give erhvervet mere selvverd – at være uafhængig. Hvis vi gjorde det, ville det være i dansk landbrugs interesse, for derved kunne vi konkurrere på lige fod i det grænsefrie EU og opnå markedsfordele, som vi ikke har i dag.

På den anden side lurer risikoen for en re-nationalisering af landbrugsstøtten, og i givet fald ville vi for alvor have en forskelsbehandling, hvor de store lande vil vinde og Danmark tabe.

Afvikling af landbrugsstøtten eller ej, så er det uhyre vigtigt at værne om Den Fælles Landbrugspolitik, så hele EU reguleres af de samme bestemmelser.

Selv om Danmark, Sverige, Holland og andre gerne vil gå forrest for at afskaffe landbrugsstøtten, vil den i virkelighedens EU fortsætte – af grunde, som jeg nævnte: økonomiske og af kulturelle årsager.

Fornyelse

Skal vi overleve, må vi også forny os. Ellers dør vi som *kultur- og traditionsbærende* erhverv. På én gang må vi have både tradition og fornyelse.

Vi må åbne os mod det omgivende samfund og hente nye elementer ind. Vi må tage den globale udfordring til os og klare konkurrencen.

Det kræver optimisme i en svær tid med økonomisk recession. Vi er efterhånden 5-6 år henne i krisen. Den trykker først og fremmest i Europa, mens andre dele af verden *boomer*. Endnu kan vi ikke se nogen bagkant af krisen. Men langt ude er der lyspunkter, og selv om Europa i øjeblikket er en taber-region, vil krisebevidsthed og omstilling bringe kontinentet videre.

Landbrug & Fødevarer har formuleret ”Den Glade Fortælling”, som jeg selv tror på, blandt andet fordi den er baseret på faktuelle oplysninger og en fremskrivning af tendenser.

I al sin enkelthed er vi i dag 7 mia. mennesker på kloden, og i år 2050 vil vi være 9 mia., som skal brødfødes. Blandt de 9 mia. vil især være østasiater og mennesker fra nuværende 3. lande, hvis middelklasse stiger voldsomt og om få år vil efterspørge forædlede fødevarer. Her har vi fra dansk side en kolossal chance, dels fordi vi allerede er med på de nye markeder, dels fordi behovet stiger.

Således er der lys forude. På sigt vil det sikre dansk landbrug, om end vi fortsat må omstille os med radikale løsninger (dvs. færre og større brug), hvilket på sin vis truer de traditioner, vi hæger om.

Udvikling eller afvikling

I morgen skal vi se et eksempel på stordrift og tilpasning, når vi besøger Linette og Torben Pedersen på Mosevang – med 900 køer. Det overgår min fatteevne, og jeg så sige, at man står i valget mellem *udvikling* eller *afvikling*.

Traditionerne vil vi dog gerne holde fast i, og det gør vi i Dansk Slægtsgårdsforening. Gang på gang er jeg imponeret af, hvordan ildsjæle holder denne forening i gang: Peder Mouritsen, Inger M. Hansen og Ole G. Nielsen. Vi er jer – og mange andre – tak skyldige for jeres utrættelige arbejde. I en større sammenhæng har I rigtig stor betydning for den danske kulturarv.

Personligt håber jeg, vi kan videreføre denne ånd, selv om der overvejes en juridisk nedlæggelse om tre år. Jeg håber, der findes en model, f.eks. inden for rammen af landbrugets seniorklubber, sådan som det konstruktivt kom frem ved årsmødet i dag.

Dette var ikke nogen festlig tale, men en *hyldesttale*. En hyldest til alt det, som vores egen forening står for. Jeg ønsker hermed, at *ånd og idé* i Dansk Slægtsgårdsforening må leve videre i mange år fremover.

— o —

Aftenfesten med dans og hygge fortsatte indtil midnat.

Søndagen

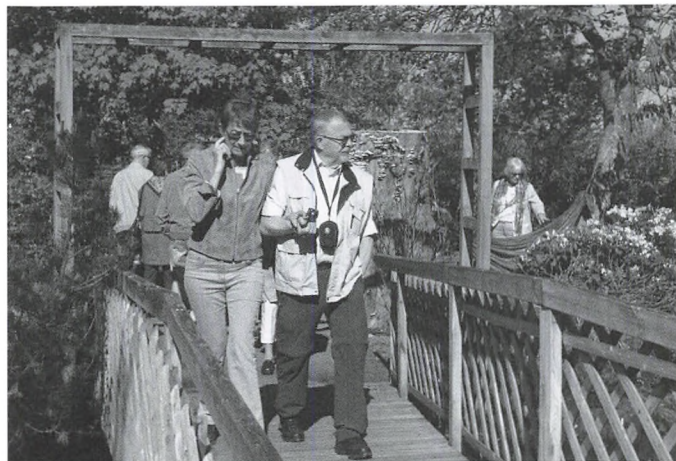
Udflugten begyndte i år med besøg i et meget utraditionelt haveanlæg – Olsens Paradis, hvor der var mulighed for at gå rundt og iagttage Olsens finurligheder og sprudlende fantasi. Efter denne muntre indledning fortsatte vi til Mosevang ved Holsted. I bussen fra Sjælland fortalte Peder Mouritsen om egnen og den gårde, bl. a. sagde han, at her har man enten 400 køer eller intet.

På Mosevang blev vi modtaget af Linette og Torben Pedersen sammen med deres tre børn.

Torben Pedersen fortalte om sine bevæggrunde til at bygge nyt og vi kunne se os omkring i den top moderne kvæggård.

Sidste punkt på søndagens program var Hovborg kro, hvor middagen ventede på os. På kroen ventede en karbonade med nye kartofler og stuede ærter og gulerødder. Derefter abrikostripli. Så fortalte kromanden – Jørgen Jørgensen om kroen og derefter var der en herlig kringle og kaffe. Og så var hele arrangementet forbi.

OGN

Olsens Paradis, som ikke kan beskrives, det skal opleves.

Familien på Mosevang.

På gården Mosevang oplevede vi et moderne staldbyggeri, der om få år kan rumme 2000 køer.

Hauerballegård

Hauerballegård i Viuf sogn nord for Kolding har siden 1976 tilhørt Lene og Christian Jessen Toft-Petersen, som er 14. generation på gården, der har været i Christian Jessen Toft-Petersens slægt siden 1573.

Driften på Hauerballegård omfatter 140 ha ager, heraf er 15 ha tilforpagtet, samt 15 ha skov. Der er et traditionelt planteavl med byg, hvede, raps og frø. Tidligere har der været sukkerroer på gården.

Årligt produceres 4000 slagtesvin.

Bygningerne

I 1845 blev gården flyttet ud fra landsbyen Viuf til den nuværende plads på gårdens mark. Marken kaldtes Hauerballe, og siden den tid er gården kaldet Hauerballegård. Hovedbygningen er fra udflytningstiden, og står nu – efter adskillige ombygninger, som en både elegant og tidsvarende bolig. Lene og Christian Toft-Petersen har gjort meget ved huset, bl. a. nye gulve. Det er brede planker af Douglas, som er hentet i gårdens egen skov.

Udlængerne nedbrændte i 1946, hvorefter der opførtes en stor længe, som rummede det hele. Denne længe repræsenterede topmålet af fremsynethed i 1946. At der 15 år efter var sket meget store omlægninger af landbrugsdriften, som betød, at den prægtige bygning fra 1946 var blevet forældet.

Portlængen nedbrændte ikke, så den blev bevaret. Portlængen blev skalmuret med røde teglsten, så den står til den nye længde. Stykket af længen fra porten til den nye længe blev indrettet til frugtlager.

Stormen i 1999 var voldsom ved taget på udlængen, men der blev efterfølgende lagt stålplader på. For det utrænede øje, ligner det et klassisk tegltag.

Christian Toft-Petersen har ladet opføre svinestalde og to maskinhuse, så gårdens bygninger svarer igen til dagens behov.

Historien

Den ældst kendte besidder af gården er Gjermand Sørensen, der nævnes i 1573. Hans søn Søren Gjermandsen overtog gården i 1616.

Søren Gjermandsen havde to børn. Sønnen Hans Sørensen og datteren Maren Sørensdatter. Og det var helt naturligt, at sønnen overtog gården efter faderens død i 1643. Han var gift med Kirsten Hansdatter og sammen havde de sønnen Hans Hansen. I 1649 døde Hans Sørensen og enken giftede sig med Søren Pedersen, Pjedsted.

Derefter indledtes en række processer om ejendomsretten til gården, for Maren Sørensdatter, den døde ejers søster, var blevet gift med Hans Jensen Koed, og mellem disse to og Kirsten Hansdatter på sønnen Hans Hansens vegne var der proces, som man kan læse om i Brusk Herreds tingbog. Hans Jensen Koed gjorde fordring på den halve gård, og han henviste til, at hustru havde noget af sin arvepart stående i den. Landstinget i Viborg traf afgørelsen i 1649, hvorefter gården blev givet til Hans Jensen Koed.

Svenskekrigene havde været hårde ved folk på egnen, men Hans Jensen Koed havde forstået at rette forholdene op i de følgende år. Han sad som ejer indtil han kunne overdrage den til sin søn, Jens Hansen Koed.

I slægtsbogen fortælles: "Hauerballegård var en selvejergård, men den blev lagt ind under Koldinghus rytterdistrikt, og skulle svare afgift eller landgilde til dette. Efterhånden udviklede systemet sig til, at gården - og med den alle andre - blev betragtet som fæstegårde. Da ryttergodser i 1765 blev solgt, måtte selvejerbøndernes efterkommere pænt købe deres gårde tilbage af kronen. Derfor oplever man det mærkelige ved granskningen af papirerne fra Hauerballegård, at Hans Pedersen Koed i 1764 fik skøde på gården af sin svigermoder, Maren Jepsdatter, og i 1765 fik han kongeligt skøde på samme gård. Ved den lejlighed måtte han betale ca. 7½ tdr. hartkorn med over 800 rdl. Det var særdeles vanskeligt at få selvejerretighederne anerkendt, så det kunne mærkes i købesummen. Selvejerne ejede selv "bondeskylden", som man regnede for ¾ af gårdens værdi, idet man kun skulle gøre ¼ hoveri, men enevoldskongerne meste noget andet, nemlig at "herlighedsretten" var ¾ og bondeskylden ¼. Køberne stod magtesløse, og for ikke at falde i jordspekulanternes klør, måtte de betale den store pris.

Den ældste beskrivelse af ejendommen findes i et "husbondholds-brev" fra 1717. Gårdens bygninger består udi 11 stuehus, 13 fag ladehus, 13 fag stald og fæhus udi god stand, har til besætning 5 bæster, 1 plag, 7 køer, 6 ungnød, 16 får."

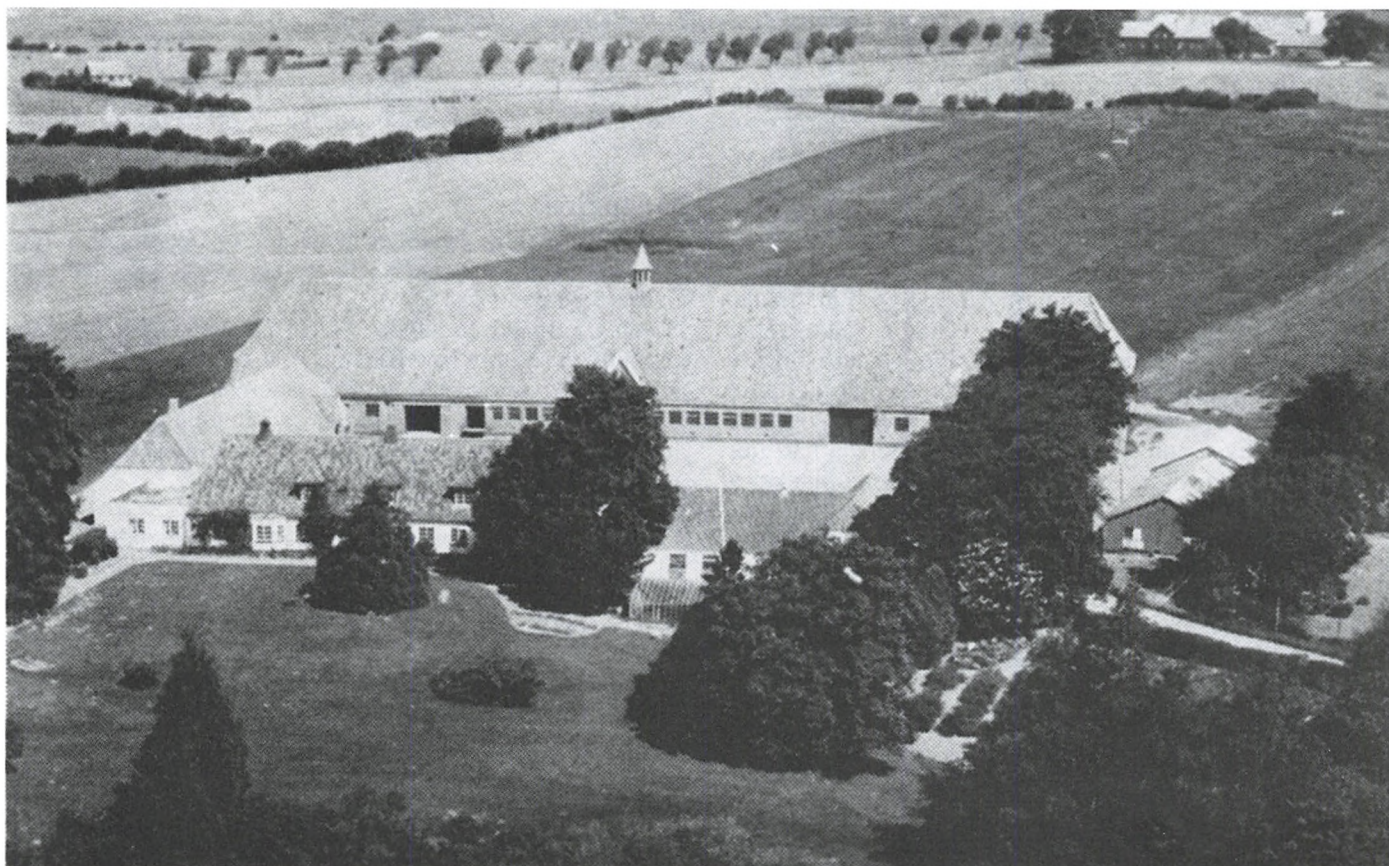
Jens Hansen Koed døde i 1720, og sønnen Hans Jensen Koed overtog gården. Han var gift med Maren Jepsdatter, som blev enke i 1748. Ved skifteretten fik enken gården tilskødet, idet hun lovede sin eneste datter, Ane Marie, forsyning med optugtelse og skolegang, mens hendes arvepart blev i boet indtil hendes 18 år eller til hun giftede sig. I 1764 overlod Maren Jepsdatter Hauerballegård til svigersønnen, Hans Pedersen Koed fra Skærup. Først fik han

"selvejerskødet" fra svigermoderen og året efter modtog han det kongelige skøde på gården, da krongodset var solgt. I 1798 solgte han gården til sønnen Iver Hansen Koed, og da henviste han kun til det kongelige skøde. Forinden var den første obligation i ejendommen noteret, nemlig i 1766 udstedt af Hans Pedersen Koed til gehejmeråd Bülow og lydende på 400 rdl.

Iver Hansen Koed var sognefoged, men han døde allerede i 1828 - 59 år gammel. Enken døde ½ år senere. Iver Hansen Koed havde været gift to gange. Den første hustru døde 24 år gammel og to sønner døde som små. Med sin anden hustru fik han tre døtre, og ved skiftet i 1829, hvor boet blev gjort op til 1700 rdl., tilkendtes ældste dater, Johanne Iversdatter, gården. Til sine søskende skulle hun svare 900 rdl. samt bryllup efter tidens og egnens skik, ligesom hun skulle lade den yngste få ophold, indtil denne fyldte 18 år. Der blev udstedt rentefrie obligationer som 2. prioritet efter obligationen på de 400 rdl. Samme år giftede Johanne sig med Chresten Jessen fra Bredsten, som derefter stod som ejer af gården indtil 1877.

Chresten Jessen var sognefoged som svigerfaderen. Han var en driftig landmand, som sørgede for gårdens udflytning i 1840-45, ligesom han handlede en del med parcelerne. Ved den nye matrikel af 1844 fik hovedparcellen knapt 9 tdr. hartkorn. Endvidere var en skovparcel og nogle småparceller

I 1877 blev hans datter, Johanne Kirstine Christensen gift med Rasmus Petersen fra Stenderup, og det unge par overtog Hauerballegård. Af skødet fremgår, at ejendommen var bragt op på 8 matrikelnumre. Gården værdi i handel og vandel anslås til 90.000 kr., nemlig 70.000 kr. for fast ejendom og 20.000 kr. for rørlige ejendele. Handlen kunne dengang af sluttes, så generationsskiftet skete til en pris af

Hauerballegård før branden i 1946.

Gårdens store længde, der rummede det hele, og som var meget anerkendt på opførelsestidspunktet. Det er stadig en smuk bygning, der giver gården karakter.

60.000 kr. foruden en kapitaliseret aftægt på 10.000 kr. I købesummen var svigersønnens overtagelse af pantegælden medregnet. Denne var 20.000 kr.

Rasmus Petersen var en driftig mand, og han besad gården til 1920, da han overdrog den til sin ældste søn Christian Jessen Petersen, der var født i 1880. I 1912 var han blevet gift i Lille Vorde kirke med Alma Knudsine Toft. I ægteskabet var sønnerne Rasmus Thorkild Toft-Petersen, der i 1944 overtog hjemmet, og Gudmund Toft-Petersen, der var dyrlæge i Kolding.

Christian Jessen Petersen havde været på Dalum Landbrugsskole og Frederiksborg Højskole og før han overtog hjemmet, havde han haft en gård på Fyn, hvor børnene blev født. Han havde mange tillidshverv, var bl. a. sognerådsmedlem og medlem af bestyrelsen for Kolding Hørfabrik. Enken, Alma Knudsine Toft-Petersen sad i uskiftet bo et års tid, hvorefter gården i 1945 overgik til hendes ældste søn Rasmus Toft-Petersen. Han var i 1947 blevet gift med Gerda Berg fra "Albertsminde". I 1946 var det, at de gamle avlsbygninger brændte, og den store længe blev opført, som man dengang betegnede som mønster for moderne landbrug. Der var ingen ende på den lovprisning, man øste ud over den gamle slægtsgård.

Længen var banebrydende med moderne indretninger i kostald og lade, som skulle lette foderarbejdet og spare mandskab i en tid, hvor man begyndte at mærke afvandingen fra landbruget. En københavnsk avis fremhævede karlekamre med bad og wc, og sluttede: "I Viuf er vist, at fremtidens landbrugsfabrikker, der vil give landskabet en helt anden karakter, udmærket kan bygges, så udseendet også får sit. Den akademiske arkitekt og den moderne landmand har fundet hinanden".

I 1976 kom 14. generation til på Hauerballegård. Christian Toft-Petersen var i 1973 blevet gift med Lene Kjeller Nielsen fra Nørre Sundby, og de har tre døtre, og 16. generation er på vej.

Udviklingen er gået stærkt. Den store længe kan bruges til slagtesvinsproduktion, men landbrugsdrift, som den blev skabt til, er for længst afviklet. Der er bygget et nyt svinehus og to store maskinhuse, så gårdens bygninger er stadig tidssvarende.

Eller udtrykt på en anden måde: efter 440 år i slægten er Hauerballegård stadig en gård i god drift, der har en solid fremtid for sig.

OGN

Tybjerggård

Susanne og Bent Jeppesen foran hovedbygningen.

Susanne og Bent Jeppesen har siden 1980 skabt en produktion af avlsdyr indenfor de tre svineracer: Duroc, Yorkshire og Landrace. I 2004 købte de Tybjerggård, som nu er hjemsted for familien, administrationen og det basale forædlingsarbejde. Det er en betydelig produktion af avlsdyr, og der er 55 medarbejdere.

Susanne og Bent Jeppesen har skabt et liv på Tybjerggård, som er den gamle herregård værdig.

Driften

Det hele begyndte i 1980, da de to unge mennesker – Susanne og Bent Jeppesen – købte en ejendom på Hovvej, hvor de etablerede en besætning på 100 søer.

I 1992 købte de gården Fuglsang, der indtil 1945 havde været en forpagtergård under Tybjerggård. I 1999 erhvervedes Store Skullerupgård og i 2004 overtog de Tybjerggård.

I dag består besætningen af 4.200 Danavlsøer. Forædlingen af svineracerne er delt ud på gårdene omkring Tybjerg, medens opformeringen er spredt over hele Sjælland, hvor de har lejet stalde, bl. a. Viskingegården ved Kalundborg, Dønnerup ved Jyderup og Nysø ved Præstø. I lejeaftalen indgår, at udlejeren aftager gyllen.

Der er 28 steder i Danmark, hvor man produktudvikler, og disse avlsdyr sælges til den del af verden, hvor man

værdsætter grisen på middagsbordet. Bl. a. har man fra Tybjerggård solgt 6.300 søer til Rusland. Hertil kommer et sortiment af orner, da man i Rusland reproducerer på den traditionelle måde.

Tybjerg gods omfatter 800 ha agerjord og 160 ha skov foruden de arealer der er udlagt til bygninger, veje og rekreative områder.

Der dyrkes byg, hvede og raps. Byg og hvede fodres op og supplerende korn købes i høsten fra lokale landmænd, og foderet blander man selv.

Bent Jeppesen står selv for hele driften, hvor en betydelig indsats er koncentreret om udvælgelsen af avlsdyrene.

På Tybjerggård produceres både renrace avlsdyr og krydsninger mellem Yorkshire og landrace. Avlsarbejdet fokuserer på levedygtighed og foderudnyttelse. For orneracen Duroc går man efter foderudnyttelse og tilvækst.

Man har højeste SPF-sundhedsstatus. I udvalgte stalde er der installeret luftfiltre og UV-bestråling af indsuigningsluften for at fastholde den høje sundhedsstatus.

Historien

Tybjerggård er en meget gammel herregård, som kendes fra Erik Menveds tid. Hovedbygningens østfløj er opført over en hvælvet kælder, der skønnes at være fra 1400-tallet. Denne kælder bekræfter, at Tybjerggård allerede i middelalderen var en betydelig herregård, for på bakken

lå dengang en borg, som forudsatte, at ejeren havde en betydelig økonomi.

Tybjerggård har senere været handlet meget, men i perioder har der siddet interessante ejer på gården. En af disse var Tyge Rothe, som lod den nuværende hovedbygning opføre i 1763. Tyge Rothe (1731-1795) var teolog, men han engagerede sig først for fremmest i historien og som forfatter. En tid var han lærer for arveprins Frederik, havde embede under Struensee og endte sin karriere som amtmand i Segeberg. Han havde giftet sig med Karen Bjørn, datter af den meget velhavende handelsmand Andreas Bjørn på Christianshavn. Ægteskabet var lykkeligt, men det gav ham også midler til at erhverve Tybjerggård, og give gården en ny og elegant hovedbygning.

Tyge Rothe havde et omfattende skønlitterært forfatter-skab, som man allerede i hans samtid fandt vanskeligt tilgængeligt.

Af faglitteratur skrev han om landbosagen, og det var ham en stor skuffelse, at han i 1786 ikke blev medlem af Den store Landbokommission.

I 1792 overlod han Tybjerggård til sønnen Andreas Bjørn Rothe, og selv tog han fast bolig i København. Efter hustruens død den 12. februar 1795 tabte han livslysten og døde selv 12. december.

Andreas Bjørn Rothe solgte efter faderens død Tybjerggård, og efter et par hurtige handler kom Christopher Schøller von Bülow til, og han er nok så interessant.

Christopher Schøller Bülow (1770-1830) havde været kammerjunker hos kronprinsen, blev jurist og udnævnt til kammerherre i 1799. I 1801 blev han assessor i Kancelliet. I 1799 købte han Tybjerggård, som han beholdt indtil 1804. I 1800 købte han sammen med Peter Johansen de Neergaard til Ringsted Kloster hovedgården Gyldenholm, som de delte, så de Neergaard fik Skovsgård og skoven og Bülow Gyldenholm. Bøndergodset solgte de straks fra i fællesskab. Bülow skilte sig af med Gyldenholm i 1802, men i 1806 erhvervede han Nordfeld og Ålebækgård på Møn. I 1816 blev Bülow udnævnt til stiftamtmand over Sjællands stift, men to år efter blev han dispenseret fra sine embeder, og 1820 gik han konkurs. At han blev suspenderet fra sine embeder skyldtes, at han som embedsmand ikke havde adskilt egne og embedets midler. Han blev dømt til fængsel indtil "lånene" var betalt tilbage, men han nåede,

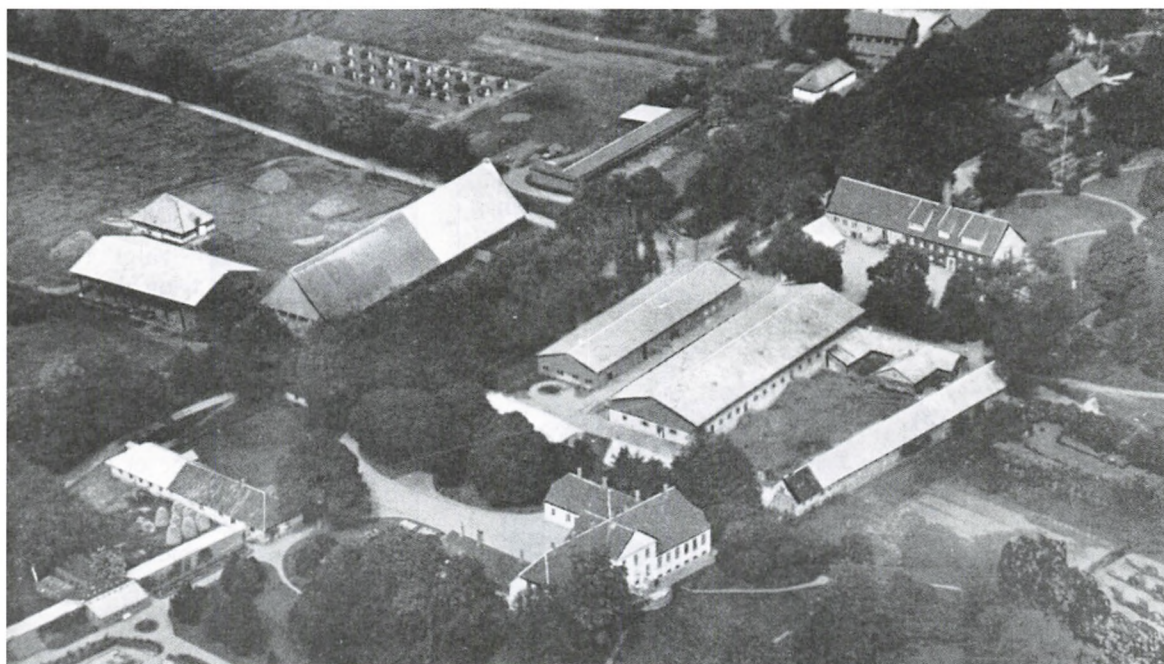
at flygte til Hamborg, og der blev han, til han døde i 1830. På Tybjerggård havde han udrettet meget. Gårdens areal udgjorde 518 tdr. land ager, 94 tdr. land eng og 276 tdr. land skov. Bøndergodset omfattede 50 gårde og 71 huse. Bülow opførte i 1802 et særdeles praktisk og helt moderne system af bygninger på avlsgården. En 96 alen lang kombineret heste- og kostald og parallelt med denne en lade af samme længde, begge af bindingsværk. Imellem de to længer anbragtes en tærskemaskine. Der anlagdes en lysthave i engelsk stil i forbindelse med en lille skov.

I 1804 solgte Bülow Tybjerggård til Jacob de Neergaard (1778-1833), en yngre søn af justitsråd Peter Johansen de Neergaard til Ringsted Kloster. Peter Johansen de Neergaard havde haft Gyldenholm sammen med Bülow. Jacob de Neergaard opnåede militær rang af major og døde i 1833. Han var i 1799 blevet gift med Sophie Magdalene Dinesen, datter af justitsråd Anders Dinesen til Gyldenholm og Severine Kraft Dinesen. Efter Anders Dinesens død købte hun Grønhøjgård til sin enkebolig. Og efter hendes død i 1802 arvede datteren gården, som hun bragte til sin mand. I 1804 solgte han Grønhøjgård og sikrede sig Tybjerggård, for han havde ambitioner om en større gård. Neergaard havde tænkt sig et stamhus for sin gren af den store slægt, men ægteskabet forblev barnløst. Efter hans død i 1833 giftede enken sig med oberst, Peter Frederik Steinmann (1782-1854).

I 1809 var P. F. Steinmann blevet gift med Johanne Birgitte Mette Dorothea de Neergaard (1792-1824). Hun var lillesøster til Jacob de Neergaard. Det betyder, at Steinmann i sit andet ægteskab giftede sig med enken efter sin kones broder.

Generalløjtnant Peter Frederik Steinmann døde i 1854 og enken Sophie Magdalene Steinmann overtog styret af Tybjerggård, som hun bestred til sin død i 1866. Hun var meget engageret i gårdens historie, og det var hende, som lod initialer og årstal indhugge i Ore-stenen i gårdens skov. Efter Sophie Magdalene Steinmanns død blev Tybjerggård overtaget af hendes stedsøn, generalløjtnant Peter Frederik Steinmann (1812-1894). Han havde som officer deltaget i de to slesvigske krige med stor succes. Og i Fønnesbechs regering 1874-75 indtog han posten som krigsminister.

Tybjerggård omkring 1930. Øverst i billedet ses mange små træhuse til søerne. Forpagter P. Rønholt slog til lyd for at søerne og de små grise, for at bevare sundheden i besætningen, mest muligt ophold og bevægelse i det fri under indflydelse af sol og frisk luft.

Han opførte nye avlsbygninger og satte hovedbygningen i stand, bl. a. lod han en ny muret vestfløj afløse den tidligere af bindingsværk.

Han var gift med Anna Elizabeth Johanne komtesse Schulin, datter af lensgreve Sigismund Schulin til Frederiksdal. I 1894 kom tredje generation Steinmann til ved Peter Frederik Steinmann (1843-1910). Han blev oberstløjtnant og udnævntes til kammerherre. Han var gift med Benedicte Tuxen, og da ægteskabet var barnløst, oprettedes Det steinmannske Legat, der overtog ejendomsretten, og enken blev boende på Tybjerggård til sin død i 1952. Kammerherreinden var af den gamle skole. Hun holdt på formerne, og når der var selskab på Tybjerggård, så rejste gæsterne sig op, når hun kom ind i stuen.

I 1905 bortforpagtede oberstløjtnant Steinmann Tybjerggårds jorder til Peter Rønholt. Til gården hørte da 1208 tdr. land, hvoraf 790 var ager, 60 eng, 39 tørvemose, 300 skov og gårdsplads, have og park 20. Besætningen bestod dengang af 210 malkekøer, 90 stk. ungkvæg og kalve, 6 tyre, 36 heste. 8 plage og føl. Årligt blev der leveret 250 fedesvin.

Men Steinmann fortsatte med at øge gårdens tilliggender. Efter brand i begyndelsen af 1900-tallet, opføres ny udlænger.

I værket Større danske Landbrug fra 1930 oplyses: "Tybjerggård og dens bruger, forpagter P. Rønholt, er for øvrigt blevet kendt landet over ved de synspunkter, han har fremført og de ændringer, han har gennemført indenfor svineholdet, særlig hvad behandling af avlsdyrene og de små grise angår, hvor han har slået til lyd for sundhedens bevarelse i besætningerne ved mest mulig ophold og bevægelse i det fri under indflydelse af sol og frisk luft. Synspunkter, der har bredt sig landet over".

I 1957 solgte Det steinmannske Legat Tybjerggård til Herlufsholm Skole, men da skolen skulle bygge nye faglokaler blev gården sat til salg, og så købte Susanne og Bent Jepsen den. Det var ikke tanken at flytte ind på gården da de lige havde gennemrestaureret stuehuset på Store Skullerup, men de blev hurtigt enige om, at kontoret kunne være i vestfløjen, og skulle de have glæde af hovedbygningen, så skulle det være, medens deres tre børn boede hjemme.

Hovedbygningen

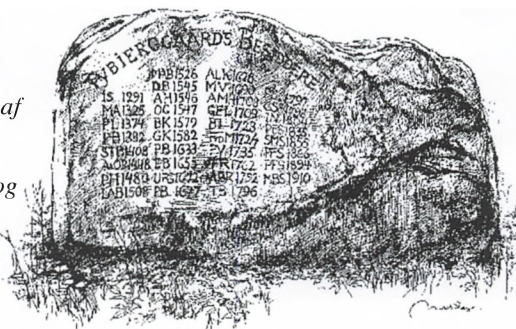
Hovedbygningen ligger smukt på sin bakketop i landsbyens vestlige udkant. Den er opført i 1763. Årstallet og bygherrens initialer ses på frontispicen mod nord.

Neden under står årstallet 1872 og Steinmanns initialer til erindring om ombygningen i 1872, hvor bl. a. vestfløjen blev fornyet.

Hovedbygningens form med en hovedfløj og to lavere sidefløje er barokkens arkitektur, men den enkle udsmykning peger frem mod klassicismen.

OGN

Ore-stenen er en fredet sagsten. Den over 2,5 m høje østlige side af stenen er lodret, og i den er indhugget initialer og årstal over ejere af Tybjerggård fra 1291 frem til nu.

Jens og Anna Jensens Fond

Dansk Slægtsgårdsforening
administrerer

Jens og Anna Jensens Fond,
der uddeler rejselegater til unge,
der vil uddanne sig i teoretisk eller
praktisk landbrug i udlandet.

Legatportioner på 5.000 og 10.000 kr.
uddeles til ansøgere, der for at komme
i betragtning, er i udlandet mindst 6
eller 8 måneder.

Ansøgning sendes til:

Carl Martin Christensen
Kåregård, Badstrupvej 39
5485 Skamby

75 år

Den 18. juli runder Jens M. Knudsen, Kalmargård i Marstrup ved Haderslev de 75 år. Efter en årrække i bestyrelsen for Haderslevkredsen, blev Jens M. Knudsen i 2008 valgt til kredsens formand og dermed medlem af Dansk Slægtsgårdsforenings hovedbestyrelse.

Jens M. Knudsen var 11. generation på Kalmargård, som datteren nu har overtaget.

I 1977 traf Jens M. Knudsen en voldsom beslutning. Han ville bygge et nyt svinehus, men beboere i landsbyen protesterede. Resultatet blev, at der opførtes en ny gårde ude på marken, og de gamle længer i landsbyen blev revet ned.

Til lykke med fødselsdagen.

Peder Mouritsen

Kredsens arrangementer er interessante, og alle er velkomne til at deltage i det, der har interesse. Hvis man vil vide mere om et arrangement, så tag kontakt med formanden for den arrangerende kreds, navn og telefonnummer findes side 2.

Alle aktuelle indbydelser til kredsens arrangementer kan ses på foreningens hjemmeside www.slaegtsgaardsforeningen.dk under punktet kalender.

Bornholmskredsen

Torsdag den 20. juni havde Bornholmskredsen udflugt til Valsemøllen i Åkirkeby.

Niels Jespersen viste rundt og fortalte om møllen og dens historie.

Den dekorative mølle blev opført i 1867 og var i drift til sidst i 1940'erne. Den bliver stadig vedligeholdt og kan som virksomhedens vartegn ses langvejs fra.

I 1920 kom møllen i familie Jespersens eje, og de er siden gennem 3 generationer blevet udbygget og moderniseret til sin nuværende produktionskapacitet.

Produktionsapparatet består i dag af forholdsvis nye maskiner.

Da Emil Jespersen i 1920 købte møllen var det overvejende grove meltyper, som f. eks. rugmel, der blev malet. I løbet af de næste årtier ændrede forbrugsmønsteret sig med finere typer. Der fremstilles i dag mel af hvede, rug, spelt, og durum, der er både konventionelt og økologisk fremstillet mel.

Alt korn der bruges til møllen dyrkes på Bornholm af udvalgte landmænd. Alt mel bliver pakket maskinelt i forskellige mængder, der lægges stor vægt på skånsom behandling af kornet. Denne udvikling har nødvendiggjort store investeringer i møllemaskiner og andet udstyr.

Mel malet på valsemøllen bliver solgt til de fleste butikker på Bornholm, derudover bliver der solgt til det øvrige land gennem Borngros Marketing, Distribution og Agency.

Efter rundvisningen var der kaffe og generalforsamling på Kanns hotel i Åkirkeby. Der var genvalg af Mogens Frigaard og Jens Ole Munch.

Udflugten havde samlet 31 deltagere.

Mogens Frigaard

Lolland-Falster kredsen

Kredsen indbyder til sommertur onsdag, den 4. september 2013. Kl. 15.00 samles vi hos proprietær Hans Henrik Jul Petersen, "Asserstrup Hovedgård", Asserstrupvej 4, 4990 Nakskov.

Vi hører om gårdens historie og drift og om haven. Vi medbringer selv kaffen.

Efter besøget vil vi gerne samles om et måltid mad på "Den gamle Møllegård", Horslunde hovedgade 63, 4813 Horslunde.

Maden inkl. en øl/vand er 100 kr. pr. person.

Tilmelding på telefon 54 45 46 25 senest den 30. august.

Mogens Huga Hansen.

Århuskredsen

Forårsmødet den 14. maj på Lyngsbæk Hovedgaard, Ebeltoft var en dejlig og inspirerende aften for de 65, der deltog. Ejerne modtog os med stor venlighed og fortalte og besvarede velvilligt alle spørgsmål. Til Lyngsbæk Hovedgaard er jordtilliggende i alt 195 ha, heraf er 66 ha ager og 123 ha skov. Fruen fortalte bl.a., at hovedgården aldrig har været en slægtsgård men, at der i 500 år har været 30 forskellige ejere.

Imens stod vi på den store gårdsplads og kunne se det smukke og særdeles velholdte gårdanlæg, hvor avlsbygningerne fra 1700-tallet i bindingsværk og med stråtag omkransede os. Midt på gårdspladsen var der en velholdt græsplæne.

Mod syd ligger hovedbygningen fra 1784.

Også den er gennemrestaureret og forventes nu at kunne modstå endnu 200 års slid. Fruen fortalte, at hun var kommet til stedet for 30 år siden. Straks efter var al udvendig maling blevet fjernet for at

murværket ikke skulle lide overlast. Nu er hovedbygningen gulkalket. Dette står smukt til de fire fremspringende, hvidkalkede søjler og de gråmalede vinduer.

Inde i den vestlige del af den høje lade var der bygget endnu en bygning med et stort glasparti i loftet. Her igennem sås den smukke gamle tagkonstruktion og det nye stråtag. Denne bygning var isoleret og kunne opvarmes. Den indeholdt syv fantastiske flotte veteranbiler, hvoraf de seks var fra 1930-erne. Der var flere Rolls-Royce, og vi så ned i flere af bilernes motorrum. En motor havde 16 cylindere.

En tidligere kostald fra 1993 bygget i samme stil som de øvrige avlsbygninger var omdannet til også at indeholde veteranbiler. Gulvet var af mørkt træ i brede planker, og på væggene var 8 store malerier, der viste voldsomme kampscener og med mange heste (hestekræfter).

Desuden var der anerkendelse fra arbejdet inden for veteranbiler.

Ejeren fortalte, at han hele sit liv havde samlet på veteranbiler. Samlingen siges at være meget sjælden og en af de fineste, der findes. Her var Jaguar, Rolls-Royce, Citroen, Cadillac og mange, mange flere. Alle biler var særdeles blankpudsede og velholdte. Desuden var de fleste indregistrerede, synede og køreklar med datidens nummerplader. Herefter spadserede vi på stierne i parken med gammel beplantning, skulpturer, bede og søer. Senere blev jægerstuen åbnet, og her var det muligt at nyde vor medbragte forfriskning i varme og spændende og hyggelige omgivelser.

Anne Lis Ladefoged

Midtjysk kreds

Midtjysk Kreds gennemførte den 22. juni en vellykket sommertur i bus for ca. 30 deltagere til Nationalpark Thy, hvor Esben Oddershede var turlleder.

Udgangspunktet var den Kgl. Privilegerede Kro i Stenbjerg. Derfra gik turen gennem Stenbjerg Klitplantage til Faddersbøl Mølle, som i 2001 til 2002 blev gennemrestaureret af Skov- og Naturstyrelsen og ført tilbage til sit oprindelige udseende.

Tæt ved Faddersbøl Mølle ligger herregården Egebaksande, som i flere omgange har en dramatisk historie og som for nylig blev overtaget af den tidligere formand for Landbrug og Fødevarer

Niels Jørgen Pedersen. Egebaksande er den vestligste af de tre gårde, der blev bygget op i 1860-erne på den 850 ha store udtørrede Sjørring Sø.

Derfra gik turen videre gennem Tvorup Klitplantage, Nystrup – og Vilsbøl Klitplantage; alle plantet sidst i 1800-tallet for at dæmpe den ødelæggende sandflugt, der hærgede egnen på det tidspunkt.

Undervejs passerede vi de to fredede og A-målsatte søer Vandet Sø og Nors Sø.

Den medbragte kaffe blev indtaget på Søgård i Nors, hvor ejeren Lars Oddershede kort omtalte driften og Esben Oddershede gårdens historie, der går tilbage til 1392.

Næste stop var ved Nors sø og Hansted Reservatet på 4000 ha, der er et kerneområde i den 24.500 ha store Nationalpark Thy.

Enkelte af deltagerne besteg Isbjerg, som er Reservatets højeste punkt, 56 m over havet.

Hanstholm med Nordeuropas største fæstningsanlæg, bygget af tyskerne under Anden Verdenskrig, blev passeret som det nordligste af nationalparken, inden turen gik forbi Klitmøller, som er kendt som "Cold Hawaii" og betegnes som den bedste lokalitet for windsurfing i Europa.

Lidt længere mod syd var der lejlighed til at se Thagaards Plantage, hvor de første forsøg med at beplante vestkysten i Thy startede i 1817. Birketræer fra den gang, hærget af den barske vestenvind, står der endnu næsten 200 år efter. Turen sluttede, hvor den begyndte på Stenbjerg Kro med en Nationalpark platte, fremstillet af de mest udsøgte råvarer. Forinden havde vi besøgt Landingspladsen i Stenbjerg, hvor nationalparkens midlertidige informationscenter er beliggende.

Onsdag den 11. september inviterer Midtjysk Kreds til aftenmøde. Kl. 19.00 samles vi på Ormstrup Gods, Ormstrupvej 28, 8850 Bjerringbro. Ormstrup gods blev i 1998 købt af Minna og Niels Due Jensen fra Grundfoss i Bjerringbro. Siden har den gamle hovedgårds bygninger gennemgået en totalrenovering, og Ormstrup er nu bolig for Minna og Niels Due Jensen. Samme aften afvikles generalforsamlingen i godsets Jægerstue.

Gunhild Olesen Møller

Vejlekredsen

Torsdag den 13. juni havde Vejlekredsen arrangeret sommerudflugt til Horsens-Odder området. Med godt 50 deltagere besøgte vi Vejlskovgaard ved Odder, hvor gårdejer Hans Jakob Fenger fortalte om gården og det flotte og fremtidsorienterede staldbyggeri, støttet af Realdania-fonden og med plads til 600 malkekøer. Vejlskovgaard er slægtsgård i 3. generation. Herefter kørte vi til Stensballegaard ved Horsens, hvor ejeren, greve Henrik Ahlefeldt-Laurvig, fortalte om gården og den nyere, smukt beliggende golfbane, som beslaglægger det meste af godsets agerjord. Såvel her, som på Vejlskovgaard fik vi en særdeles orienterende rundvisning. Også Stensballegaard er slægtsgård i 3. generation. Og på begge gårde er næste generation i færd med overtagelse. Vi sluttede dagen med middag på Stensballegaards golfrestaurant. En god eftermiddag i flinke, interesserede menneskers selskab.

Jens J. Jakobsen, Hovedgård.

Vendsysselkredsen

Sommerudflugt. mandag den 5. august 2013 kl. 19.00. I år skal vi besøge en interessant naturejendom, højt beliggende på Jyske Ås, mellem Hellum og Brønden. Det er hos Ib Kibsdal, Brøndbakvej 51, 9740 Jerslev.

Ib er tidligere kendt for sine svineavlscentre "Kibsdal" ved Hellum og "Rosvang" i Thy.

Stedet, vi skal besøge, er på 28 ha og er en pensionistejendom, som Ib selv betegner det. De 17 ha er indhegnet til dådyr og kronstyr, der er 150 af hver slags. Kælvingerne er i gang nu og fortsætter ind i august. Der er lidt juletræer og et større stykke med pyntegrønt. Så der er meget at se på og Ib er en god fortæller.

Der er bygget ny lade, hvor der er indrettet slagteri og kølerum.

Der er god plads til at vi kan drikke vores medbragte kaffe. Husk: medbring selv en stol.

Efter kaffen holder vi vores årlige generalforsamling.

Tirsdag, den 24. september besøger vi "Gårdmejeriet Sønderhaven" i Serritslev.

Niels Ole Volhøj

Vestsjællandskredsen

Sommerudflugten den 10. juni blev en eksklusiv tur til skånske herregårde, hvor vi først besøgte den nyligt restaurerede Torup slot, og fik mulighed for at gå en tur i parken, rundt om hele det gamle hus fra 1500-tallets midte. Om eftermiddagen besøgte vi Trolle, hvor slægten Trolle har boet siden 1682, og den nuværende friherre Ulf Trolle er 11 generation. Trolle har en stor og imponerende hovedbygning, hvor friherreinde Unni Trolle viste rundt og fortalte om slægten. Der var også tid til en tur i den store park samt til et kikk på den gamle Næs kirke, der ligger i parken. Dagen sluttede med en udmærket middag på den danske side af Øresund.

Karen Andersen

Sjælland Syd

Der er ikke noget at berette fra Vemmetofte kloster, for besøget blev aflyst, da en beboer netop skulle begraves. I stedet fik vi menighedsrådsformand Arne Skovbæk til at vise os Hylleholt Kirke og det gjorde han på fornem vis. Hylleholt Kirke blev indviet i 1878. Initiativet til at bygge denne kirke blev taget af godserne Bregentved og Vemmetofte Kloster. Forud var gået anlæggelsen af havnen i Faxe Ladeplads i årene 1862-64. Havnen er ladeplads for den kalk der produceres i Faxe Kalkbrud. Byen og omegnen hed indtil da Hylleholt, og kirken er navngivet efter dette. Havnen satte gang i udviklingen og befolkningstallet steg. På det tidspunkt tog de to godser – der var medejere af Faxe Kalkbrud initiativet til, at en del af kalkbrudets overskud skulle gå til bygning af en kirke. Projektet startede i 1875, og som nævnt blev kirken indviet i 1878, og fremtræder som en nygotisk bygning i røde munkesten, med et højt slankt tårn på 39 meter med ottekantet overbygning. Arkitekt var J.Th.Zeltner.

Hylleholt Kirke er i dag sognekirke for ca. 3000 mennesker i Faxe Ladeplads, og omgivende landsbyer.

Vi kørte så videre til Grønningegård, hvor Karen (friskolelærer) og Mikkel Sørner (officer i Søværnet) fortalte om familiens historie og arbejdet med presning af raps til olie. Familien har boet på gården 8 – 9 generationer. Den var en udflyttergård fra Arnøje. Karens far Lars startede med olieproduktionen i midt 70-erne. I 90-erne, hvor landbruget gik rigtig skidt, gik han over til at ville lave bio brændsel, men på grund af vores afgiftsniveau gik det ikke. Han gik så over til at lave koldpresset rapsolie til konsum. Der er ansat 2 medarbejdere, der sammen med Mikkel står for driften. Der fremstilles ca. 100 tons olie om året på gården, 60 tons almindelig olie og 40 tons økologisk olie alt sammen fra købt frø. Man tapper også friture olie ca. 25 tons om ugen. Det kommer i store tankvogne til gården. I starten var man enerådende i branchen, men DLG er nu en stor konkurrent. Man samarbejder med De 5 Gårde og Claus Meyer, som selv leverer frø til presning. Af affalds-stofferne fra produktionen laves ca. 200 tons rapskager med 10 % olie og et stort proteinindhold, som sælges til kvægfoder. Behandlingen af frøet foregår som en koldpresning, det er mere skånsomt, for ved en temperatur over 50o starter nedbrydningen af omega 3 og 6 fedtstofferne. Efter presningen står olien og bundfælder ca. 1 måned, den centrifugeres ikke. Til sidst slutfiltreres olien, det er en meget nænsom behandling af olien.

I alt to interessante besøg.

Dorrit Røtting

Nye MEDLEMMER

Hans Frandsen
Hjorthøjvej 5
4200 Slagelse

Torsten Nielsen
Hallenslevvej 5 A
4270 Høng

Gårdejere
Toni og Poul Møller
"Klintegaarden"
Hjembækvej 54
8500 Grenaa

Annie og Peter Molbo
Neikilsvej 3 B
Øster Velling
8920 Randers NV

Godsejer
Kirsten Helbo
"Demstrup"
Demstrupvej 42A
8970 Havndal

Louise Westenholz
"Refsnæs"
Refsnæsvej 3
9293 Kongerslev

Anna Rousing Hadsund
Møllebakken 21
9550 Mariager

Hovborg Kro

Den gamle drivervej, med de store stude-drifter til Hedelandets søndrekant dannede grundlaget for Hovborg Kro. Oprindelsen går tilbage til før 1750 og i 1790 blev det nuværende stråttækte stuehus opført, der står pietetsfuldt bevaret gennem århundrede.

Omkring 1750 kendetegnedes egnen ved sit hedelandskab og sandflugt og kroen ved sin først kendte ejer, Peder Kristensen, mens Hovborg by blot var en håndfuld huse. I årene 1835 – 1862, satte Johan Kristoffer Steinmeier Sørensen sit præg på kroens drift og egnens udvikling, med etablering af købmandshandel og sit initiativ til stiftelsen af Aktieselskabet Hovborg Plantage, hvormed han tillægges æren for at plantningssagen fik så tidlig en start på denne egn.

En efterfølgende krovært, Nicolaj Poulsen, var tillige en dygtig landmand og den første der omkring 1880 begyndte at dyrke roer. Men hans virkelyst kom også til udtryk ved opførelse af byens første vandmølle ved Holme Å i 1888, opdyrkning af store hedearealer og indretning af et fællesmejeri ved møllen, mens han afsluttede sin livsgerning ved at skænke 1 tdr. land til bygning af en kirke og anlæg af en kirkegård.

Omkring århundredeskiftet var Vorbasse marked et af Midtjyllands betydeligste markeder, med medfølgende stort ryk ind på Hovborg kro af op til 50 vogne og mere end 100 gæster og det blev tiden for en nænsom restaurering og tilbygning af kroen, under den nye ejer Poul Nikolaisen. Nu fulgte også frasalg af grunde til elektricitetsværk, et nyt mejeri og savværk, samt 25 forretnings- og beboelsesejendomme og stiftelsen af en afholdsforening.

Og mens man i 1906 rejste en mindesten i Hovborg Plantage for afdøde Johan Kristoffer Steinmeier Sørensen, sad krodynastiet i en periode gennem årene derefter, også som ejere af Kryb-i-ly Kro, Bække Kro og Brødstrup Kro. Det har således været levende mennesker med samfundssind og fornemmelse for tidens strømning, der har præget krodriften og den by, hvoraf det meste ligger på kroens tidligere jorde. De seneste ejere i krodynastiet Peter Nikolaisen (død 1960) og sønnen Niels Nikolaisen (død 1983) videreførte forretningen i den samme ånd og i 1977 indrettedes en nyt kursuscenter i den gamle kostald.

I 1983 købte landbrugsorganisationerne - Danske Husmandsforeninger ved Chr. Sørensen og De Danske Landboforeninger ved P. Chr. Ottosen - kroen med tilliggende og samme år oprettedes Hovborg Landbrugsskole som et center for efter- og videreuddannelse indenfor landbrugs- og jordbrugserhverv.

Den 1. april 1985 blev stedets nuværende ejere Johanne og Jørgen Jørgensen ansat som ledere af kroen, for den 1. juli 1991 at indgå i forpagtning af kroen, som de så overtog det fulde ansvar for den 1. juli 1999, da de købte kroen af landbrugsorganisationerne.

